

філю залежить не тільки від наявності одного чи кількох розвинених типів мислення, а й від низки інших факторів: мотивації, працездатності, особливостей темпераменту, посидючості, працьовитості, систематичності й регулярності занять.

Список використаної літератури

1. Гевкалюк Н.О. Мотивація студентів-стоматологів до вивчення професійно-орієнтованих дисциплін / Н.О. Гевкалюк // Медична освіта. – 2016. – № 1. – С. 19-21.
2. Єрошенко Г.А. Оптимізація способів формування клінічного мислення студентів-стоматологів шляхом розуміння прикладного значення дисципліни «Гістологія, цитологія, ембріологія» / Г.А. Єрошенко, Н.В. Гасюк // Світ медицини та біології. – 2014. – №4(47), ч 2. – С. 220-222.
3. Кіндій Д.Д. Стоматологічна освіта в період пандемії Covid-19: проблеми і шляхи розв'язання / Д.Д. Кіндій, Д.М. Король, В.Д. Кіндій [та ін.] // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2022. – С. 138-139.
4. Кіндій Д.Д. Активні методи навчання як засіб формування клінічного мислення студентів молодших курсів стоматологічного факультету / Д.Д. Кіндій, Д.М. Король, О.Д. Оджубейська [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2019. – С. 105-106.
5. Лисаченко О.Д. Роль міждисциплінарної інтеграції у формуванні клінічного мислення студента / О.Д. Лисаченко // Вісник проблем біології і медицини. – 2012. – Вип.3, т. 2. – С.133-135.
6. Петрушанко Т.О. Формування професійних компетентностей засобами комп'ютерно орієнтованих технологій на кафедрі терапевтичної стоматології / Т.О. Петрушанко, Н.М. Іленко, Е.В. Ніколішина, І.Ю. Литовченко // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2021. – С. 209-211.
7. Формування клінічного мислення при вивченні основ геронтології у студентів III курсу стоматологічного факультету / І.П. Кайдашев, О.А. Борзих, Н.Д. Герасименко [та ін.] // Світ біології та медицини. – 2009. – № 3. – С. 126-129.

ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

¹Коваленко Н.П., ²Боброва Н.О., ¹Поспєлова Г.Д., ²Ганчо О.В., ²Федорченко В.І.

¹Полтавський державний аграрний університет

²Полтавський державний медичний університет

Розглянуто виклики й перспективи інтеграції системи вищої освіти України в європейський освітній простір і завдання, що стоять перед вітчизняною вищою школою. Визначено важливість узгодженості пропозицій змін у освіті й науці з вимогами інтеграції в європейські освітній і дослідницький простори.

Ключові слова: європейський освітній простір, академічна мобільність, Болонський процес, вища освіта, якість освіти.

The challenges and prospects of the Ukrainian higher education system integration into the European educational space are highlighted, and tasks facing the domestic higher school are discussed. The importance of proposals' consistency for changes in education and science with the requirements of integration into the European educational and research spaces is determined.

Keywords: European educational space, academic mobility, Bologna process, higher education, quality of education.

Сучасне суспільство зазнає змін у всіх сферах діяльності людини. Національні системи освіти, що склалися до середини ХХ століття ізольовано одна від одної, не здатні задовольнити вимоги сучасності. Інерційний розвиток освіти й науки в Україні впродовж тривалого періоду віддалив їх від реальних потреб держави, суспільства й економіки. Тому реальною необхідною у зв'язку з вимогою часу стала інтеграція національних систем освіти в єдиний світовий освітній простір із відповідною їх уніфікацією й оновленням.

В Європі поняття «загальноєвропейський освітній простір» з'явилося наприкінці 80-х років минулого століття. В освіті він розглядається як загальне духовне поле, що характеризується сукупністю ціннісних орієнтирів, використанням сучасних педагогічних технологій, які покращують процес передачі досвіду попередніх поколінь молодим поколінням європейців, наявністю інваріантної частини змісту освіти і стимулюванням змін у наявному культурному середовищі.

Безумовно, приєднання до єдиного європейського простору вищої освіти несе як низку перспектив для розвитку освіти в Україні, очевидних переваг для студентів, викладачів, наукових співробітників, молодих фахівців, так і низку викликів.

Значна кількість українських вишів певною мірою включилися в болонський процес, особливо в частині підвищення якості освіти, що в результаті сприяє високій затребуваності випускників вишів, які використовують інноваційні технології навчання, на ринку праці й роботодавцями.

Першочерговими завданнями, що стоять перед вітчизняною вищою школою, стали інтенсифікація роботи з прийняття освітніх моделей, які б узгоджувалися з «болонськими» принципами і відповідали національним традиціям та інтересам України, побудова цілісної системи забезпечення якості.

Разом із тим, слід зазначити, що перехід на болонські принципи побудови системи освіти має бути не лише формальним, а й фактичним.

Крім того, необхідно створити якісну систему вищої професійної освіти. Удосконалення навчального процесу й методики викладання у вишах обумовлено низкою факторів:

- 1) ринок освітніх послуг перенасичений пропозиціями з боку різних державних і недержавних на-

- вчальних закладів (особливо в галузях економіки, юриспруденції, психології);
- 2) громадяни й бізнес підвищили вимоги до якості освіти;
- 3) з'явилися нові технічні, методичні можливості здобуття освітніх послуг;
- 4) потреби населення стали різноманітнішими у виборі освітніх послуг;
- 5) усі виші захищають свої сегменти і змушені боротися за потенційний контингент студентів.

З метою підвищення якості освіти нині широко застосовується компетентнісний підхід до підготовки здобувачів вищої освіти і це, безумовно, правильний напрям. Використання в навчальному процесі такого підходу, на нашу думку, дозволяє підготувати конкурентоспроможного фахівця вже на умовах бакалаврату, не кажучи про магістратуру. Компетенції – це не просто знання, вміння й навички, це здатність застосовувати знання на практиці.

Для реалізації компетентнісного підходу необхідно сприяти активному використанню в навчальному процесі ситуаційного навчання (кейс-стаді), ділових ігор, методів комп'ютерного моделювання, що базуються на сучасних освітніх технологіях; варто залучати студентів до розробки комп'ютерних ділових ігор, що сприятиме безпосередньому навчанню студентів синтезувати теорію і практику.

При цьому важливою для підвищення ефективності навчального процесу є мотивація здобувачів вищої освіти до оволодіння знаннями, уміннями й навичками, які з часом сформулюють фундамент професійної діяльності [1].

Болонський процес гармонізує системи вищої освіти всіх країн-учасників і формує єдиний європейський ринок вищої освіти й висококваліфікованої праці. Інтеграція України в Європейський освітній простір сприяє зміцненню наших позицій на світовому ринку освітніх послуг і розв'язанню проблеми визнання українських дипломів, дасть можливість вітчизняним вишам і фахівцям досягти рівноправного становища не лише в європейському, а й у світовому співтоваристві.

Відбувається й поступова інтеграція системи української медичної освіти з європейською медичною системою. Україна ввійшла до Європейського простору вищої освіти, тобто єдиного європейського освітнього простору всіх країн, які беруть участь у Болонському процесі в галузі вищої освіти. Нині в Україні налічується 19 державних і приватних вищих навчальних медичних закладів, у яких навчаються понад 90 тис. студентів. Навчання студентів і оцінювання їхніх знань відбуваються саме за Болонською системою.

Мета Болонського процесу – розширення доступу до вищої освіти, у тому числі й медичної, подальше підвищення якості та привабливості європейської вищої освіти, розширення мобільності студентів і викладачів, а також забезпечення успішного працевлаштування випускників вишів за рахунок орієнтування на ринок праці всіх академічних ступенів та інших кваліфікацій. Саме створення єдиного європейського освітнього простору і було основною метою Болонської угоди, досягнутої у 2010 р.

Зокрема, Болонська система означає, що студент після закінчення медичного вишу в Україні має однакову кількість кредитів за спеціальністю, як і студент, який вивчає медицину в Німеччині чи Польщі.

Болонська система сприяє академічній мобільності. Завдяки різноманітним освітнім програмам у студентів з'являється можливість брати участь як у внутрішньому, так і в зовнішньому академічному обміні. Внутрішня, або національна кредитна мобільність дає змогу протягом семестру чи навчального року навчатися, наприклад, у Львівському медичному університеті, а потім повернутися до свого вишу. Зовнішня, або міжнародна кредитна мобільність дає можливість семестр чи рік здобувати знання й уміння в медичному вищому навчальному закладі за кордоном.

Болонська система передбачає також збільшення кількості різноманітних міжнародних стажувань. Наприклад, для студентів перших трьох курсів це доклінічні практики – волонтерство чи робота в лабораторіях. З четвертого курсу включаються клінічні напрями, які обирає сам студент залежно від своїх переваг.

Для студентів створюються нові підручники, стають доступними праці визнаних міжнародних авторів (в оригіналі та в якісному перекладі).

Важливим є отримання студентами можливості долучитися до міжнародних клінічних протоколів, на яких базується ведення пацієнта. Студент також має змогу порівняти рекомендації щодо даної патології відразу з кількох протоколів, прийнятих у різних країнах. Це важливо в плані інтеграції української медицини у світову з її початковою орієнтацією на пацієнта.

За останні 30 років у вищій медичній школі відбулися суттєві зміни. Навчання стало студентоцентрованим, тобто більше орієнтованим на студента, набуття ним програмних професійних компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Більше враховується думка студентів щодо навчального процесу. Здобувачі вищої освіти активно беруть участь у розробці освітньо-професійних програм дисциплін, за якими навчаються. Значна увага приділяється самонавчанню, проблемно-орієнтованому навчанню, навчанню через практику догляду за пацієнтами, медсестринську й лікарську практику в різних стаціонарах.

У навчальному процесі почали брати активну участь стейкхолдери, тобто зацікавлені в набутті здобувачами вищої освіти сучасних фахових знань сторони. До внутрішніх стейкхолдерів належать різні категорії здобувачів вищої освіти й науково-педагогічних працівників. Зовнішніми стейкхолдерами стали роботодавці (директори, керівники медичних закладів – державних і приватних), зацікавлені в компетентних фахівцях; різні громадські організації й об'єднання, зацікавлені в соціальному партнерстві. Вони вносять у навчальний процес свої корективи й побажання.

Завдяки такій тісній співпраці закладів вищої освіти зі стейкхолдерами – академічним середовищем, місцевою й державною владою, медичною сферою – можуть бути екстрапольовані на всіх їхніх партнерів екологічна й соціальна стійкість, дотримання прав співробітників, відповідність нормативним вимогам, принципам рівноправності й корпоративної етики, доброчесності, передовим міжнародним практикам, якими керуватимуться учасники освітнього процесу.

Крім того, змінилося й оцінювання знань студентів. Наприкінці третього курсу, а потім по закінченні п'ятого чи шостого, залежно від спеціальності випускних курсів також відбувається незалежне оцінювання знань. Причому не лише студентів лікувальних факультетів, як було раніше, а й стоматологів, фармацевтів, медичних психологів.

Ідеться про атестацію у вигляді Єдиного державного кваліфікаційного іспиту, який складається з чотирьох компонентів: інтегрований тестовий іспит КРОК, об'єктивний структурований практичний (клінічний) іспит, міжна-

родний іспит з основ медицини й іспит з англійської мови професійного спрямування.

Інтегрований тестовий іспит КРОК для медиків має три етапи.

КРОК-1 – іспит із дисциплін фундаментальної підготовки на третьому курсі, його наповнення включає зазвичай дев'ять дисциплін.

КРОК-2 – складається на останньому курсі; на відміну від КРОК-1 іспит включає питання з дисциплін професійної підготовки фахівців.

КРОК-3 – складається під час навчання в інтернатурі. Дає можливість оцінити відповідність рівня компетентності фахівців із вищою освітою та є обов'язковим для атестації інтернів.

У майбутньому передбачається максимальна синхронізація системи КРОК із міжнародними та європейськими оціночними стандартами.

Сюди включається і практично орієнтований іспит, суть якого полягає в тому, що студент має опанувати певний перелік практичних навичок і маніпуляцій. Навички студентів доводяться до автоматизму, відточується майстерність, підвищується професіоналізм.

За останній час, зі зрозумілих причин, отримало потужний поштовх до розвитку дистанційне онлайн-навчання. Під онлайн-формат створено велику кількість різноманітних платформ, які дають можливість студентам навчатися самостійно. Серед них є як загальноуніверситетські, так і авторські. Ресурси, розміщені на них, сприяють кращій підготовці до занять і глибшому вивченню дисципліни [3].

Зазначимо, що помітне збільшення кількості іноземних студентів у медичних вишах за 30 років поставило перед викладачами медичних університетів складні завдання. Вони мають бути в курсі не тільки світових трендів у певній медичній спеціальності, а й знати особливості країн, з яких приїхали на навчання студенти, і патології, що в них реєструються.

Крім того, за час перебування у виші студенти навчаються себе презентувати, готувати якісні резюме. Особливо важливо це для молодих лікарів та інтернів, які беруть участь у різноманітних науково-практичних конференціях, профільних навчальних форумах, планують розвиватися далі.

Висновки. Розвиток освіти й науки має відповідати потребам суспільства, адже неможливо без якісних освіти й науки розв'язувати проблеми розвитку медицини й цифровізації, високотехнологічних виробництв, упровадження енергозберігальних технологій, забезпечення верховенства права тощо.

Активізація євроінтеграційних процесів у сфері вищої освіти України можлива за підвищення ролі держави й керівництва університетів у створенні оптимальних умов і стимулів міжнародної співпраці. Для цього держава має підвищити рівень фінансового забезпечення закладів вищої освіти, сприяти їхній міжнародній співпраці. Важливою є актуалізація переліку спеціальностей відповідно до сучасних потреб вітчизняного й міжнародного ринку праці [2].

Заклади вищої освіти мають активніше впроваджувати новітні моделі організації навчального процесу і технології навчання, проводити тренінги для викладачів і студентів із питань європейської інтеграції та участі в європейських освітніх програмах, поширювати практику викладання дисциплін іноземною мовою. Інтеграції у світовий освітній простір сприятиме активніше налагодження партнерських відносин із європейськими університетами, залучення до викладання у вітчизняних вишах іноземних лекторів, поширення практики обміну студентами й викладачами, стимулювання участі студентів у програмах двох дипломів, студентських обмінів, індивідуальних грантових програмах тощо.

Список використаної літератури

1. Мотивація студентів як запорука успішного професійного розвитку / Н. П. Коваленко, Н. О. Боброва, О. В. Ганчо, С. В. Зачепило // Медична освіта. – 2020. – № 3(88). – С. 43–48. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.3.11440>
2. Антонюк В. Інтеграція вищої освіти України в європейський освітній простір для розвитку людського капіталу // Журнал європейської економіки. – 2021. – Т. 20. – № 3 (78). – С. 20-21.
3. Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П. Проблеми підготовки фахівців із захисту рослин в умовах діджиталізації // Матеріали 52-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів «Модернізація освітньої діяльності та проблеми управління якістю підготовки фахівців в умовах діджиталізації». – Полтава: ПДАА, 2021. – С.33–34. https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/6983/materialyzbirnyk2021_0.pdf

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Коваль Т. І., Лимаренко Н.П., Боднар В.А., Ізюмська О.М., Полторапавлов В.А., Сизова Л.М., Котелевська Т.М., Приймєнко Н.О., Марченко О.Г., Ваценко А.І., Здор О.І.

Полтавський державний медичний університет

Використання традиційних форм, методів і технологій дистанційного навчання забезпечить перехід студента з позиції пасивного отримання обсягу знань на позицію активної особистості та підвищить якість знань і професійну готовність до роботи за обраною професією.

Ключові слова: інноваційні технології, самостійна робота, дистанційне навчання.

Abstract. The use of traditional forms, methods and technologies of distance learning will ensure the transition of the student from the position of passive acquisition of knowledge to the position of an active individual and increase the quality of knowledge and professional readiness to work in the chosen profession.

Keywords: innovative technologies, independent work, distance learning.

Досягнення фаховості, високого кваліфікаційного рівня майбутнього лікаря можливе лише на основі отримання сучасної якісної медичної освіти за збереження її фундаментальності, відповідності актуальним і перспектив-